

Vereniging van Wandelaars

Verslag van activiteiten in de regio Noord-Brabant in 2018

Dit is een gezamenlijk verslag van TeVoet en Wandelnet opgesteld door Harry Benschop (TeVoet/Wandelnet) en Dré Rennen (Wandelnet)

Om een goed beeld te geven wat er komt kijken bij de belangenbehartiging voor het wandelen én lopen in Brabant hebben we, terugkijkend op 2018, ervoor gekozen om onze activiteiten wat uitgebreider dan andere jaren te beschrijven. 'We' is in dit geval: de vrijwilligers die in Brabant aan de belangenbehartiging werken, of het nu vanuit TeVoet is of vanuit Wandelnet. Om ook dat 'samen optrekken' te duiden voor niet-Brabanders, staan we daar in dit verslag eerst even bij stil. Om de samenwerking te onderstrepen is er ook één jaarverslag, met de logo's van de Stichting Wandelnet en de Vereniging TeVoet.

TeVoet en Wandelnet: twee organisaties, één in het werk (in Brabant) Bij de belangenbehartiging in Brabant lopen de activiteiten van TeVoet en Wandelnet inmiddels 'naadloos in elkaar over'. Het lijkt daarom handig om het jaarverslag betrekking te laten hebben op de gezamenlijke activiteiten van Te Voet en Belangenbehartiging Brabant. Daar waar een onderwerp – vanuit het verleden – zeer specifiek door Te Voet is/wordt opgepakt, is dat nog apart vermeld.

Het werken in het collectief van Wandelnet-Brabant (afgekort als BRAHART, de BRabantse belangen beHARTiging) biedt meerdere voordelen. Contacten op provinciaal niveau kunnen eenduidig worden gelegd. Dat is bijvoorbeeld het geval in de provinciale wegensector, bij gebiedsprocessen en benaderen van het provinciaal bestuur en staten. Ook het benaderen van de (vier) waterschappen in Brabant en de drie terreinbeheerders (SBB, NM en Brabants Landschap) kan effectiever worden aangepakt. Ook in de contacten met de wandelnetwerkbeheerders is het werken vanuit het collectief verstandiger en effectiever.

Eén vlag waaronder wordt geopereerd, maakt het ook gemakkelijker om je als belangenbehartiger wandelen in de kijker te spelen oftewel de belangenbehartiging beter op de agenda te krijgen. Dat is steeds meer Wandelnet. En zelfs dan moet je vaak constateren dat naamsbekendheid niet zo vanzelfsprekend is als je graag zou willen, niet bij de gemeenten, niet bij de provincie, niet bij de terreinbeheerders. Alleen bij de beheerders van de regionale wandelnetwerken als Visit Brabant en Regio West-Brabant is het inmiddels 'gesneden koek'.

De filosofie waarmee TeVoet en Wandelnet in Brabant bij de belangenbehartiging opereren, is dezelfde: kort gezegd opkomen voor het onverharde pad, zorgen dat barrières van auto-/vaar- en spoorwegen worden geslecht, kansen benutten als wegen worden aangepakt, gebiedsprocessen worden opgestart; politieke druk uitoefenen

Met een groepje van – in 2018 – vijf Brabantse belangenbehartigers is het ook wat gemakkelijker het werk te verdelen, waarbij bekendheid in de regio en met de samenwerkingspartners alsmede nabijheid een rol speelt. Brabant is een grote provincie, van west naar oost zit je zo twee uur in de auto om de afstand van Putte naar Vierlingsbeek te overbruggen. Dus geen overbodige luxe het werk regionaal te verdelen als het maar even kan. Daarbij is vervanging ook gemakkelijker te regelen.

Ook bij het bureau van Wandelnet krijgt de belangenbehartiging steeds meer de rol die het verdient. Daarbij kan vanuit de provincie ook worden teruggevallen op landelijk opererende belangenbehartigers die een specifiek dossier behartigen.

Periodiek overleg met Routebureau Brabant en de regio's Minimaal twee keer per jaar is er een regulier overleg met het Routebureau/VisitBrabant. We proberen tot afstemming van onze activiteiten te komen provincie-breed en specifiek voor Midden-Brabant en de regio Eindhoven. Via dit bureau kunnen ook zaken voor de regio's in Oost Brabant ingebracht worden, terwijl er intensief direct contact is met de route-mensen van de Regio West Brabant.

Infra-overleg met provincie Twee keer per jaar is er samen met de Fietzersbond overleg met de sector infrastructuur van de provincie. Dat biedt de mogelijkheid vroegtijdig op de hoogte te zijn van de aanpak van provinciale wegen, en kansen en bedreigingen zo vroeg mogelijk door te geven aan projectleiders en door te spreken. Nadrukkelijk beperkt de belangenbehartiging zich niet alleen tot de LAW's of de wandelnetwerken, maar strekt zich ook uit tot de wandelinfrastructuur in zijn algemeenheid en vanaf 2018 ook het (utilitaire) lopen.

Provinciale Statenverkiezingen In de provinciale politiek is tot op heden geen of erg weinig aandacht voor wandelen en lopen. Wij hebben in 2018 getracht bij alle politieke partijen gesprekken aan te gaan met als doel het onderwerp in de verkiezingsprogramma's te krijgen. Dat is beperkt gelukt bij een viertal partijen, maar het positieve effect is tevens een grotere naamsbekendheid van Wandelnet. We proberen in 2019 dit een vervolg te geven door te proberen in het beleidsprogramma voor GS/PS het onderwerp wandelen op de agenda te krijgen.

Provinciale Omgevingsvisie

Wandelnet heeft meegedraaid bij de discussies over de inhoud van de Provinciale Omgevingsvisie. Daar is veel tijd en energie in gaan zitten en heeft er toe geleid dat op enkele plaatsen in de visie de link naar wandelen, omgevingskwaliteit en gezondheid is verwoord. Het beleidsstuk is nog erg abstract en zal in 2019 zijn uitwerking krijgen in de provinciale omgevingsverordening.

Charter for Walking

Dit charter is een mondiale actie om overheden er toe over te halen meer ruimte te geven aan lopen in de ruimtelijke ontwikkeling. Wandelnet probeert dit ook in Nederland te introduceren door gemeenten en/of provincies het charter te laten ondertekenen. De eerste Nederlandse ondertekenaars waren Eindhoven en Tilburg. Voor beide gemeenten is het Wandelnet gelukt een vrijwilliger te vinden om mee te werken het charter om te zetten in concrete maatregelen. Deze activiteiten passen in het bredere project Ruimte voor Lopen

Gebiedsontwikkelingen

We zetten er ook steeds meer op in om ‘mee te draaien’ in allerlei gebiedsprocessen. Dat vergt veel tijd, vaak avondwerk. Als er vanuit welk perspectief dan ook plannen voor een gebied worden gemaakt, is dat dé manier om te proberen de wandelinfrastructuur te verbeteren (met de doelstellingen die TeVoet daarbij hanteert). Op de rand van 2018 naar 2019 zijn we betrokken geraakt bij:

- Noordrand Etten-Leur / Prinsenbeek: onze doelstelling is om een mooie oost-west verbinding(en) te krijgen m.n. in de nabijheid van rivier de Mark
- Langstraat-West (Waspik – Waalwijk): het slagenlandschap is een aantrekkelijk wandelgebied, waar bestaande routes aangevuld kunnen worden en verbeterd.
- Landschapspark Pauwels: dit is een grote zone ten zuiden van de Efteling en Loonse en Drunense duinen en ten noorden van Tilburg. Diverse organisaties (NM, Gemeenten, Waterschappen e.d.) hebben al een eerste beleidsschets gemaakt en er zijn ook gelden gereserveerd. Wandelnet is uitgenodigd mee te ontwerpen bij het onderdeel recreatieve routes.
- De Peel. In eerste contacten heeft SBB Wandelnet gevraagd om mee te denken bij de planontwikkeling voor dit gehele natuurgebied op de grens van Brabant en Limburg
- De Ulvenhoutse, Chaamse en Alphense bossen: SBB heeft plannen om hier nogal wat te gaan wijzigen in de recreatieve routestructuur. Als Wandelnet willen we graag i.o.m. ook andere organisaties als VisitBrabant, Regio West Brabant, Fietsersbond betrokken worden bij de planontwikkeling.

Concrete activiteiten BRAHART 2018

Onderstaand een opsomming van een aantal concrete projecten waaraan in 2018 is gewerkt.

Noordwaard (Biesbosch)

Eén project loopt al lange tijd en wordt – zeker voor de partners in het gebied waarmee wordt samengewerkt – nog onder de vlag van TeVoet uitgevoerd. Zeker zeven jaar geleden zijn we hier vanuit TeVoet Drechtsteden en Brabant begonnen met een project met als doel de wandelaar het ‘Biesboschgevoel’ te geven. Eigenlijk waren er alleen rond het bezoekerscentrum in de Hollandse Biesbosch enkele paden die daar voor zorgden. Op andere plaatsen waren die paden er wel, maar alleen bereikbaar voor wie een eigen boot(je) heeft. Dat moest beter kunnen, vonden we. Het bleek een weerbarstige materie. Aan de Brabantse kant heeft de Biesbosch in de Noordwaard en de Jantjesplaat een grootschalige transformatie gekregen als gevolg van een ‘Ruimte-voor-de-rivier’-project.

Het gebied rond de Jantjesplaat, een soort landtong vanaf de plek waar de veerpont vanuit Dordrecht aanmeert aan de Brabantse Oever in zuidwestelijke richting langs de Nieuwe Merwede, is al weer drie jaar geleden ‘opgeleverd’. Met een bijdrage van TeVoet is toen een brug aangelegd naar de Deeneplaat zodat ook dit gebied te voet bereikbaar werd. Een groot succes, de voetbrug wordt druk gebruikt, de meeste bezoekers staan er niet meer stil dat het vroeger niet mogelijk was om naar de Deeneplaat te gaan.

Het gebied van de Noordwaard, dat zich uitstrekt van de Brabantse Oever tot Werkendam, is ongeveer twee jaar geleden opgeleverd. Het gebied is helemaal op de schop gegaan, behalve enkele polders die hun landbouwfunctie hebben behouden. Enkele grote stroomgeulen doorsnijden nu het gebied van noord-oost naar zuid-west. Bij hoog water kun je er niet doorheen! Behalve over enkele doorgaande wegen aan noord- (Bandijk) en zuidzijde. Op basis van het inrichtingsplan (dat behelsde alleen de maatregelen die voor 'Ruimte voor de River moesten worden genomen) heeft TeVoet twee jaar geleden, na veel overleg met RWS en bewoners, een voorstel gepresenteerd voor een nieuwe wandelinfrastructuur in de Noordwaard, waarbij veel gebruik is gemaakt van dijken en lage kades. Bij de presentatie is afgesproken dat eerst een jaar zou worden afgewacht hoe het gebied zich zou houden, vooral de toegankelijkheid van de zg. lage kades was onduidelijk. Dat jaar zou ook gebruikt worden om de ideeën bij de bewoners en agrariërs verder te sonderen.

In 2017/2018 is enkele malen overleg geweest met een (ingehuurde) ambtenaar van de gemeente Werkendam, die als taak had gekregen voorbereidingen te treffen voor een wandelnetwerk. Het voorstel van TeVoet voor de wandelinfrastructuur was daar een goed uitgangspunt voor, het was ontworpen juist met de gedachte om het vast te leggen in een wandelnetwerk. Eind 2018 is een concept voor het wandelnetwerk in de Noordwaard en Jantjesplaat ontvangen, waar begin 2019 de laatste puntjes op de i zijn gezet. Helaas iets minder ambitieus dan wij voor ogen hadden, maar met de belofte dat er over enkele jaren nog eens naar gekeken wordt. Daarbij gaat het dan bijvoorbeeld over toegankelijkheid van dijken waar nu de handen niet voor op elkaar kon worden gekregen, maar ook over dure maatregelen voor verbindingen over nieuwe stroomgeulen, waarbij TeVoet denkt aan een touwbrug. Eén ding is wel uit de verf gekomen: een verbinding van de toegang bij Werkendam schuin door het gebied naar het Biesboschmuseum waar je de nieuwe inrichting perfect kan beleven. Het Waterliniep pad gaat er ook gebruik van maken. In 2019 zal de gemeente Werkendam het wandelnetwerk aanleggen.

Weerij-Zuid

Bij het landinrichtingsproject Weerij-Zuid (ten zuidwesten van Breda) zijn nieuwe wandelmogelijkheden gecreëerd langs de Aa of Weerij en het gebied van de Turfvaart. Voor de Regio West-Brabant (RWB) is een voorstel ontwikkeld voor aanpassing van het wandelnetwerk in dit gebied waarin de nieuwe mogelijkheden zijn opgenomen en trajecten over verharde wegen zijn vervallen. Dat is in 2018 op de nieuwe wandelnetwerkaart gezet. In maart wordt de nieuwe markering geplaatst, waarbij ook de nodige hand en spandiensten worden verricht.

Eén 'bedreiging' diende zich in 2018 al gelijk weer aan. De gemeenten Breda en Zundert willen, deels langs de Aa of Weerij, een fietsverbinding tussen beide plaatsen aanleggen. Op één traject (ten zuiden van Rijsbergen) leidt dat er toe dat wandelaars en fietsers van hetzelfde pad gebruik moeten maken. Naar een alternatief, voor een deel van het bedreigde traject behoort dat zeker tot de mogelijkheden, wordt nu gezocht. Ter hoogte van Effen is met de gemeente Breda de afspraak gemaakt dat een traject langs de Aa of Weerij wordt opengesteld voor wandelaars, waar fietsers nu worden geleid over een verharde weg die vroeger noodgedwongen in het wandelnetwerk zat. Blijkt een lastig klusje voor de gemeente, maar er zit schot in volgens de laatste berichten.

Markdal

Ook het dal van de Mark staat op de nominatie te worden heringericht. Dat gebeurt op een onorthodoxe manier, door een Vereniging, oftewel particulier initiatief. In een werkgroep is de recreatieve infrastructuur uitgetekend. Uitgangspunt daarbij was dat er zowel voor wandelaars als

fietsers een aparte noord-zuid-verbinding tot stand komt vanaf Het Ginneken in Breda tot de grens bij Meersel-Dreef. Plus de noodzakelijke vertakkingen naar dorpen en natuurgebieden langs het Markdal. In 2019 wordt een en ander vastgelegd in een bestemmingsplan.

Prinsenbeek

Op verzoek van een bewoner van Prinsenbeek eens gekeken naar de (on)mogelijkheden van een doorsteek vanaf het dorp in westelijke richting waar al een perfecte 'groene schakel' voor wandelaars loopt van het Liesbos naar natte natuurgebieden ten noorden van Etten-Leur. Uitzoeken van de openbaarheid van enkele oude, deels vervallen, wegen. Opknapwerk van een bosdreef in eigendom van SBB, betaald en uitgevoerd door gemeente. In februari 2019 is de doorsteek geopend door wethouder Breda.

N638 Zundert-Sprundel

Groot Onderhoud van deze provinciale weg bood de mogelijkheid enkele oversteken veiliger te maken voor wandelaars (middengeleider aanbrengen). Eén oversteek, in de zichtlijn van De Moeren naar het bijbehorende theekoepeltje, vergde wat meer overtuigingskracht, maar is er in laatste ontwerp toch gekomen: met onderbroken strepen wordt de wandelaar de weg over geleid. Misschien nog een waarschuwingsbord 'overstekende wandelaars' regelen.

N268 Ulvenhout-Baarle-Nassau

Ook voor deze weg werden in 2018 plannen voor Groot Onderhoud gemaakt. Tussen Ulvenhout en Chaam verdienen enkele oversteken (o.a. in een LAW) veiliger te worden gemaakt in deze toch wel heel drukke provinciale weg. Discussie loopt nog.

Merkske

In het grensgebied van Baarle-Nassau/Hertog zijn er afgelopen jaren in overleg met de Vlaamse boswachter veel nieuwe paden, knuppelbruggen en door wandelaars te gebruiken schouwpaden bijgekomen. In 2018 zijn er ook nog twee bruggetjes over het Merkske aangelegd, waardoor het gebied beter doorkruisbaar is geworden. Het heeft al geleid tot een folder van Toerisme Provincie Antwerpen (TPA) met een driedaagse avontuurlijke wandeling: de Kempentocht. Eind 2018 liet SBB weten de laarzenpadmarkering uit het gebied te willen verwijderen en te willen vervangen door enkele suggestieroutes die gebruik maken van de wandelknooppunten van RWB en TPA. Met wat overleg en enkele dagen veldwerk is de situatie aan Nederlandse kant van de grens goed geregeld, de wandelaar loopt niet de kans verloren te lopen. Aan Vlaamse kant waren de laarzenpadroutes al goed in het knooppuntensysteem opgenomen. Onthulling nieuwe infopanelen en folders medio maart, waarbij SBB samenwerkt met twee terreinbeherende instanties aan Vlaamse kant: Natuurpunt en Agentschap Natuur en Bos. Twee korte, maar zeer aantrekkelijke laarzenpaden (in buurtschap Castelré) zijn helaas vervallen, de markering van het netwerk is voorjaar 2018 al verwijderd. De paden kunnen door inzet van buurtbewoners gelukkig nog wel worden belopen. Maar je moet ze dus weten te vinden.

N65 Vught-Helvoirt

Nog zo'n project dat al jaren aansleept en veel tijd vergt. Dit wegvak wordt aangepakt, de vele koude oversteken gaan vervallen. Echte aanraders om daar de weg (2x2 rijbanen, 80 km) over te steken, waren het sowieso al niet: te gevaarlijk. Een LAW was al omgelegd over een met VRI beveiligd kruispunt in de bebouwde kom van Vught.

Inzet in het proces was om – voor wandelaars, fietsers en ruiters – met de CROW-normen in de hand de gewenste oversteken in stand te houden, maar dan wel beveiligd. Een eerste ontwerp voorzag daarvoor in een met VRI (met verzoekknop) te beveiligen oversteek bij café Het Groene Woud in het buitengebied tussen Vught en Helvoirt, wat het mogelijk zou maken wandel- en fietsroutes te verleggen. Niet optimaal, want het zouden dan vanaf de richting Den Bosch de eerste verkeerslichten worden die je als automobilist tegenkomt, maar ja beter dan niets. Daarnaast zou er nog een oversteekmogelijkheid blijven voor langzaam verkeer bij de Hoge Raam. Andere wensen waren allemaal geschrapt vanwege het beperkte budget.

Groot was dan ook de verrassing toen er eind 2018 plotsklaps meer geld op tafel kwam voor een verdere optimalisatie van de weg. En nog leuker dat er ineens een recroduct gepland was en een recreatieve verbinding (tevens ecologische verbindingzone) langs de Broekleij bij Helvoirt onder de N65, in eerste instantie primair bedoeld voor fietsers, maar nu dat niet meer noodzakelijk is juist voor wandelaars een functie gaat krijgen, met aantrekkelijke aansluitende verbindingen in noordelijke en zuidelijke richting! Ook is nu een tunneltje voor langzaam verkeer voorzien bij de Hoge Raam. Begin 2019 is informeel overleg geweest vanuit Wandelnet en Fietsersbond – samen optrekken met Fietsersbond en Hippische Sportfederatie is in dit soort projecten gewoonweg een must – met beide gemeenten, provincie en aannemer. Zeg maar een soort fine-tuning om de oversteekbaarheid van de N65 zo goed mogelijk te maken, te zorgen voor veilige parallelwegen (met knippen) langs de N65 en zo nog wat zaken zoals de wens voor een voetgangersbrug aan de westzijde van Helvoirt. Over enkele maanden weten we wat het resultaat gaat zijn.

N395 Oirschot-Hilvarenbeek.

Op deze weg maken we ons sterk voor het behoud van een oversteek ter hoogte van bedrijventerrein De Scheper, waardoor wandelaars (en fietsers) niet worden gedwongen een stuk heen en terug langs de N395 te gaan vanaf natuurgebied 's-Heerenvijvers richting Oirschot. Discussie loopt nog (moeizaam), maar het lijkt er op dat we de gemeente Oirschot aan onze zijde hebben. Bij Hilvarenbeek aandacht voor voldoende oversteektijd voor wandelaars bij de nieuwe VRI's. In het tussenliggende traject worden enkele oversteken veiliger gemaakt.

Boxtel

Op papier kon in 2018 'Boxtel' als aandachtgebied worden geschrapt. Het begon ook hier al jaren geleden met het afsluiten van een spoorwegovergang in de lijn Boxtel-Oisterwijk. Plannen voor de aanleg van een nieuwe ontsluitingsweg van bedrijventerrein Ladonk richting Oisterwijk heeft uiteindelijk het proces vlot getrokken. Wel dreigde daardoor een andere overgang te verdwijnen, maar na veel lobby blijft deze voor wandelaars, fietsers en ruiters open. Ook de nieuwe verbindingsweg zelf wordt geen onneembare barrière, waar het even naar uitzag. De fijnmazige, eeuwenoude zandwegenstructuur blijft zo goed mogelijk behouden. DE werken moeten nog in uitvoering worden genomen, daarbij hoort ook het onttrekken van de zg. dubbele spoorwegovergang ten noorden van station Boxtel aan het autoverkeer, daar komt een tunnel voor langzaam verkeer. Wandelaars vanaf Boxtel naar de Kampina gaan er de komende jaren op vooruit.

A58 beekpassages

Deze rijksweg wordt tussen Eindhoven-Tilburg en bij knooppunt Galder verbreed naar 2x3 rijstroken. De verbreding is aangegrepen voor een pleidooi voor betere ecologische verbindingen langs de Beerze, Reusel en Mark. Door gezamenlijke actie van NM, BL, SBB en Wandelnet gaat langs de Beerze (bij Spoordonk) t die er komen, en wordt tevens geschikt gemaakt voor wandelaars. Daarmee

gaat een lang gekoesterde wens in vervulling waardoor wandelaars vanaf de Heilige Eik naar de Spoordonkse watermolen kunnen lopen.

Over de beekpassage van de Mark loopt de discussie nog volop. Bij de Reusel gaat niets veranderen en zal de wandelaar noodgedwongen bij de op- en afritten van Moergestel moeten blijven oversteken.

N69 en Luikerweg

Voor de geplande omleiding van de N69 vanaf de A67 langs Valkenswaard zijn veel initiatieven genomen om de wandelinfrastructuur zo goed mogelijk aan te passen. Er komen o.a. twee voetgangersbruggen. Toch zullen diverse routes omgelegd moeten worden.

Op dit moment ligt de focus op het veiliger maken van de oversteken in de Luikerweg richting grens in het kader van Groot Onderhoud. Op verschillende plaatsen kruisen LAW's en netwerkroutes deze onwijs drukke weg. Met de projectleiding is hier al overleg over geweest.

N279 Veghel-Asten

In het planvormingsproces is in elk geval verzekerd dat er een goede verbinding voor langzaam verkeer komt vanuit Helmond naar het buitengebied (Bakelsche Beemden).

Hertogenpad

Deze LAW gaat geactualiseerd worden. Eerste gesprekken daarover zijn in 2018 gevoerd met het centrale kantoor in Amersfoort. Er zijn ideeën om het pad door te trekken van Breda naar Bergen op Zoom.

Brabants Vennenpad

Dit Nivon-streekpad is in 2018 geheel geactualiseerd. Medio 2019 komt het nieuwe boekje uit. De afstemming met Wandelnet m.n. over synchronisatie en kaarten verliep wat moeizaam m.n. vanwege landelijke Nivon-uitgangspunten.

N324 Oss – Grave

Wandelnet heeft aandacht gevraagd voor het realiseren van een goede en veilige oversteekbaarheid van deze te reconstrueren provinciale weg. Onze wensen lijken gehonoreerd te worden.

Bovenstaande overziend is er in 2018 veel gebeurd en is Wandelnet steeds meer gesprekspartner geworden bij veel voor het wandelen relevante organisaties. Ook voor 2019 staan er weer veel zaken op de agenda. Het zou daarom prachtig zijn als het team van de belangenbehartigers voor Brabant nog wat versterking zou kunnen krijgen. In het bijzonder geldt dit voor Oost-Brabant.